

Til Gïelegaaltije - spørsmål om normering av sørsamiske ord og klassar av ord

Ord som Gïelegaaltije (GG) har normert, men som på ulike måtar anten avvik frå tidlegare normeringsvedtak eller på andre måtar har fått problematiske normeringsvedtak slik Divvun ser det. Orda er for det meste henta frå Termwikien, som er GG sitt verkty for termredigering. I dei fleste tilfella har vi lagt inn lenke til termposten eller til termsamlingar som inneheld den aktuelle termen.

Dersom GG ønsker det, kan vi i framtida gjerne bidra med reinvasking før normeringsvedtak.

Uheldige samiske termar og ord

Konstruksjonsfeil

- **gillejuakeldh**: Det er lite eller ingen kildemateriale der det er sammensetninger av pronomen og adjektiv. En mulig form kan være: **unnebejoekedovveme**, unnebe=mindre/færre delt: joekedidh (da det er andre som deler opp). Frå [Termwikien](#)
- **gellietjuetie**: Det er lite eller ingen kildemateriale der det er sammensetninger av pronomen og numeral. Frå [Termwikien](#)
- **jïjtjeteeste**: Det er lite eller ingen kildemateriale der det er sammensetninger av pronomen og substantiv. Øvrige “test-ord” er i første stavelse skrevet kun med “test”, uten lang “e”. Og låneord i andrestavelse ved sammensteninger: hvordan behandles slike? *teeste-* eller *test-*? Frå [Termwikien](#)
- **sjeavods-dïedte**: her føles det ut som om -voete burde vært lagt til: *sjeavodsvoetedïedte* / *sjeavodhvoetedïedte*. Frå [Termwikien](#). Andre (sammensettinger med) ord avleidde med *voete* (og eit konstruert ord utan -voete- for å illustrera problemet med å ikkje ta med -voete):
  - *gieriesvoetesårkoe* ‘kjærlighetsorg’, ikkje *gieriessårkoe
  - *væjsehke-voete* ‘klokskap, visdom’
  - *jiermehts-voete* ‘vettløshet, uforstand’

Mulige skrivefeil

- **ööhpedimmie-moenehtse**: Dette ser ut som en skrivefeil, burde vært **ööhpehtimmiemoenehtse**. Frå [termwikien](#)
- **juvnelgamme**: skrivefeil for *juvnehtamme*? I termwiki burde man bruke grunnform, anbefale ville vært grunnformen på norsk, juvnetidh er ordet for det på sørsamisk. Om man likevel vil beholde den bøyde formen, burde den sørsamisk formen være: **juvnehtamme**. Frå [termwikien](#)

Andre feil

- **tjieltese maaksoeh**: heller **tjieltemaaksoe**, evt. **tjielteladtjemaaksoe**. Frå [termwikien](#)
- **traahpe** (*trapp*): ikke passende som utvidet begrep om trapphus. Frå [Termwikien](#)
- **traahpabisseme**: traahp**A**bisseme - må bli til traahpebisseme. Frå [Termwikien](#)

Låneordsformer

Avvik fra tidligere normeringsvedtak

- **nåårmeradidh**: 2 ulike saker:
  - avvik fra låneordsnormen som tilsier at første stavelse bevares (-**åå**- vs -**o**-)
  - *normere* til *normeradidh*: -**eradidh** eller -**eredh**: vi foreslår **normeeredh** (stuttare), jfr. **registreeredh**. Frå [termwikien](#).
- **preentedh** fra norsk *å prente*:
  - avvik fra låneordsnormen som tilsier at første stavelse bevares (-**ee**- vs -**e**-). Frå [termwikien](#)
- **medija**: spriker mot tidligere vedtak, bør vera **meedije**. Frå [termwikien](#). Samansette ord med **medija**:
  - **medijaguvvie**: spriker mot tidligere vedtak, bør vera **meedije**-. Frå [termwikien](#)
  - **medijamaah toe**: spriker mot tidligere vedtak, bør vera **meedije**. Frå [termwikien](#).
  - Skrivemåten med -**ee**- i tidlegare vedtak passar både med sørsamisk lydlære, og svarar til uttalen og dei ortografiske prinsippa i sørsamisk. Det tidlegare vedtaket bør oppretthaldast.

Andre ord på -ia, burde gå som medie: Vi anbefaler at endelsen burde være -ije, jfr. **meedije**

- **razzia**: Divvun foreslår: razzije (rassije). Frå [termwikien](#)
- **maffija**: Divvun foreslår: maffije. Frå [termwikien](#)

Forskjell i sitatdelen av lånordet mellom Sverige og Noreg

Når det gjelder låneordsformer, skal man ha parallelle sitatdeler for norsk og svensk, eller skal man basere sitatdelen på bare et av språkene? Jf ord på *neuro*- (norsk) / *nevro*- (svensk). Lulesamisk har normert parallelle former, med vedtak på regler for både norsk og svensk tilpassing.

Ut frå samiske ord som *eevve* kan det sjå ut som om *nevro*- skulle fungera betre på samisk enn *neuro*-, dvs at låneordet då får ein stavingsstruktur som ligg nære eksisterande samiske ord.

For andre ord er det normert slik at det berre er ei form i sørsamisk:

- sv: ekonomi
- nob: økonomi
- sma: ekonomije - dette er eit fornuftig vedtak. Ein unngår ö/ø-problemet som vi ser oppstår bl. a i bokutgivelser som ikke følger normeringsvedtak i bruken av svensk ö.

Divvun-gruppa føreslår at ein som eit hovudprinsipp strevar etter éi felles form for både Noreg og Sverige, og dermed unngår parallelle former i dei ulike landa.

Ord på -oid

Jf. tidligere vedtak: **cyanijde**, **opioijde**. Døme

- **paranoide**: burde vera **paranoiide**. Frå [Termwikien](#)
- **opiode**: avvik frå øvrige språk og tidlegare vedtak (jf over). på norsk: *opiat*, på svensk: *opioid*, på engelsk: *opiate*, feil i termwikien både på norsk og svensk. Frå [Termwikien](#)

Ord på -ik(k)

Tidigere vedtag er *-ihke* og ikke *-igke*. Døme:

- **fovnetigke**, burde vera **fonetihke**. Frå [Termwikien](#)

Ord på -ip(p)

- **faamoejuakoe-prinsibpe**: **prinsibpe** bør skrivast **prinsihpe**. Frå [termwikien](#)

Vi meiner at slike ord bør behandlast etter tidlegare vedtak om *musikk/musik*: **-hk-**, dvs **-hp-** i dette tilfellet. Viser også til Gjelegaalitjes eget vedtak: [prinsihpe](#)

Låneord med trykksterk -rer fra svensk

Burde bli **-reere**, siden lang **-e-** i svensk vanligvis vil bli lang **-ee-** i sørsamisk. Eksempel på feil normering er:

- baalhkakamrere [Termwikien](#)

Skrivemåte for *cancer*

Bør heller bruke det samiske ordet **m̄ietsk´-åedtjie** istf *cancer*.

Eksempel frå termwikien:

- [gåbloecancere](#)
- [gealoecancere](#)

Låneord som sluttar på -y

Burde ende på -ije. Eksempler er:

- **curry**: Vi foreslår **kurrije**, evt. **karrije** fra norsk skrivemåte (jf Ove Lorentz sitt forslag om å unngå z og c). Frå [termwikien](#), som spriker mot tidligere vedtak
- **jury**: Vi foreslår **jurije**. Frå [termwikien](#)
- **ecstasy**: Vi foreslår **ecstasije**. Frå [termwikien](#)

Andre ord

- **kebab**: enligt Lorentz bør det vera **kebaabe**. Frå [termwikien](#)
- **keramikere**: enligt Lorentz bør det vera enten **keramikkere**, **keramigkere** eller **keramihkere**. Frå [termwikien](#). GG-vedtaket er **keramikere**, men i termwikien har dette no vorte endra til det siste forslaget (med **-hk-**).
- **kontoekreedite**: 2 ulike saker:
  - enligt Lorentz bør det vera **kontove-** (som i *kino* => **kinove**).
  - enligt Lorentz bør det vera **-kredihte**. Frå [termwikien](#)
- **biblijotekaarije**: Tidligere normering av bibliotek er gærjagåetie. Gærjagåetiebarkije eller -reerije. Frå [termwikien](#)
- **bijove-aajhtere**: enligt Ove Lorentz må det bli: **biove** som i *kino* => **kinove**. Frå [termwikien](#)
- **diagnose**: enligt Ove Lorentz bør det vera **diagnovse**. Frå [termwikien](#)
- **krematorijume**: enlig Lorentz bør det vera **krematoriumme**. Frå [termwikien](#)
- **metadone**: Enligt Lorentz bør det vera **metadovne**. Frå [termwikien](#)
- **juarnaliste**: sitat i første stavelse, bør altså vera **journaliste**. Frå [termwikien](#)
- **influensa**: bør vera **influense**. Frå [termwikien](#)
- **versailles-latjkoe**: bør det være genitivform på første leddet? **versaillesen-latjkoe** Frå [Termwikien](#)
- **copyright**: Helt låneord uten tilpassing. Andre samiske språk har former basert på *vuoigatvuohta=rettighet*.
  - Nordsamisk: dahkkivuoigatvuohta, álggadahkkivuoigatvuohta
  - Enaresamisk: ráhteenvuoigádvuotâ
  - Frå [Termwikien](#)
- **cappuccino**: Helt låneord uten tilpassing.
  - endelsen må være -ove, som i *kino* => **kinove**.
  - cappuccinove, capputjinove, kapputjinove. Frå [Termwikien](#)

- **saerniebyrå**: andre ord for *byrå* brukt på sørsamisk og andre samiske språk:
  - nordsamisk: ásašus (institusjon, fra finsk asetus)/doaimmahat (som i statens vegvesen, statens kraftverk) /fitnodat (firma)/kantovra (kontor)
  - lulesamisk: begravelsesbyrå = hávddádimdåjmadahka
  - inkassobyrå = kriēbpesjimmiekontovre
  - reklambyrå = reklaamekontovre
  - Frå [Termwikien](#)
- **fiole**: her ser det ut til å mangle en v, fiovle, jfr. nevrovse, pistovle, tjovle, stovle. Frå [Termwikien](#)
- **rehaben**: frå [termwikien](#)
  - helst: **rehabiliteereniktedæjja**
  - om det skal forkortast: **rehab-iktedæjja**
- [nudelh](#) - helst **nudele** (entall)
- **maadtematigke**: bør være matematihke. Jf:
  - <https://calliidlagadus.org/do-aarjel/>, der det står:
    - nob: matematikk
    - sv: matematik
    - sma: mattematihke - denne avviker fra Lorenz' forslag for låneord, men avviker også fra andre samiske språk:
    - sme: matematihkka
    - smj. matematijkka
    - smj. matematihkka
  - frå [Termwikien](#)
  - Jf avsnittet om ord på **-ik(k)** lenger opp